

Oponentský posudek na diplomovou práci

Jakuba Ambrose

Rozvojové a misijné aktivity katolické církve v Slovenskej republike

Diplomová práce Jakuba Ambrose má 110 stran textu a čtyři přílohy, je tedy svým rozsahem nadstandardní. Jejím cílem bylo komplexně zmapovat misijní a rozvojovou pomoc realizovanou slovenskou katolickou církví a jejími institucemi (např. řeholními společenstvími) a organizacemi (např. Slovenská katolická charita). Jde o záslušnou práci, protože toto téma, pokud vím, ještě komplexně zpracované nebylo. Přitom katolická církev, její řády a organizace jsou významným hráčem na poli rozvojové spolupráce. Možná ani ne tak objemem finančních prostředků, jako spíše dlouhodobou tradicí a tím, že misionáři a další spolupracovníci berou svoje aktivity ne jako „práci“, ale jako poslání, kdy v rozvojových zemích obvykle působí dlouhodobě a mezi obyčejnými lidmi se těší velké míře důvěry.

Diplomová práce nemá jen kompilační charakter, ale je doplněna vlastním dotazníkovým výzkumem autora. Studii tedy považuji za dobrou nejen po obsahové stránce, ale i po formální stránce, chyby či překlepy se objevují jen velmi zřídka.

K práci mám následující připomínky a náměty do diskuse:

- Abstrakt a třetí odstavec v první kapitole (Úvod) jsou téměř identické. To by nemělo být a abstrakt by měl lépe vystihnout smysl práce a případně hlavní poznatky, nejen charakteristiku jednotlivých kapitol.
- Je otázka, jestli cíle práce a použité metody, resp. metodika, neměly tvořit samostatnou kapitolu, byť stručnou.
- Na str. 39 dole mohlo být vysvětleno (např. formou poznámky pod čarou), co je to Luník IX, zejména v českých zemích asi málokdo ví, že se jedná o problematické sídliště s romskou populací tuším v Košicích.
- **Jako velmi problematický vidím výběr respondentů pro dotazníkový průzkum.** Oceňuji početně velký vzorek (194 respondentů), ale je hodně zavádějící, když většina, ne-li všichni, byli nějak spojeni se Saleziány dona Boska. Výsledky pak neříkají celkem nic o orientaci slovenské populace, ale jen o informovanosti členů a přátel saleziánů. Zde je škoda, že autor dotazník nekonzultoval s někým, kdo by mu mohl dát základní orientaci v tom, podle jakých pravidel musí být dotazníkový průzkum připraven a sestaven.
- Na str. 55 autor uvádí, že v rámci projektu Adopce na dálku bylo podporovaných 1657 dětí. V České republice je to více než 25 000 dětí. Má pro tento nepoměr autor nějaké vysvětlení?
- Na str. 55 je uveden stát Mjanmarsko. Zde je asi na vině moje neznalost slovenštiny, ale jedná se o překlep, nebo o stát Barma (Mayanmar)?
- Na str. 59 se mi nezdá údaj, že by na VŠ sv. Alžety působilo v roce 2011 478 učitelů, že by škola nabízela 90 studijních programů a měla 12 pracovišť v rámci Slovenské republiky. Předpokládám, že Jakub Ambros tyto údaje převzal např. z výroční zprávy, ale tuším, jak k nim autoři těchto údajů dospěli?

- Na str. 74 a 75 opět „bije do očí“ přiznaný údaj, že dotazník vyplnili především členové Sdružení spolupracovníků saleziánů na Slovensku. V tomto případě nesouhlasím s následujícími tvrzeními autora, že „napojení na určitý řeholní řád může částečně ovlivnit výsledky některých odpovědí“ (dle mého názoru tím jsou odpovědi velmi silně zkresleny, pokud bychom to vydávali za obraz situace na Slovensku) a že „vzhledem k reálnému podílu saleziánů na misijním působení v rámci katolických misíí na Slovensku můžeme tento vztah považovat za nedůležitý“. Jak významné ovlivnění je, ukazuje tvrzení na str. 76 dole: na otázku víry všichni respondenti uvedli, že se hlásí k římskokatolickému náboženství.
- V dotazníku také ještě u charakteristik respondentů asi mohla být i otázka týkající se vzdělání (tedy ZŠ, SŠ, VŠ).
- Podobně na str. 77 je kvůli výběru respondentů zavádějící tvrzení: „S pojmem misie se ve svém životě setkalo 194 ze 195 respondentů. Procentuálně to není 99%, ale 99,5%, ale to je spíše drobnost. Za chybné však považuji umožnit respondentům, aby uváděli více než jednu definici misíí, když pak výsledný součet nedává 100%.
- Další zavádějící tvrzení je na str. 78 – řeholí, kterou respondenti nejčastěji uváděli, jsou Saleziáni dona Bosca, tuto odpověď uvedly více než tři čtvrtiny ze 194 respondentů.
- Na str. 86 – „více než 92% respondentů je přesvědčených o tom, že katolické misie mají i v dnešní době svoje opodstatnění“, když započítáme i otázku „spíše ano“, je to 99%. Opět jsem přesvědčen, že toto není obraz situace na Slovensku, ale obraz situace mezi Sdružením spolupracovníků saleziánů na Slovensku.
- Prakticky identicky zavádějící je i údaj, že „o tom, že misijní poselství – Evangelium – se má hlásat všem národům, je přesvědčených 92% respondentů a nakloněných tomuto názoru je dalších 7% respondentů“ (str. 87). Na str. 88 je podobně zavádějící obr. č. 10, který z odpovědi na předchozí otázku vychází.
- Na str. 89 – nevím, jestli je dobře formulovaná otázka „Zasahují katolické misie do svobody (především náboženské) jednotlivců?“ Mohou jistě přesvědčovat, ať už svým příkladem, nebo hlásáním svého učení, ale to nepovažuji za zásah do svobody jednotlivce, pokud tyto aktivity nejsou doprovázeny donucovacími či autoritářskými prostředky.
- Na str. 96 bych rozdělil otázku, mají-li být misijní pracovníci věřící, a sice zvlášť na misionáře a zvlášť na dobrovolníky. U misionářů je, domnívám se, nezbytnou podmínkou, aby byl věřící. U dobrovolníků to může (a dle mého názoru i má) být jinak. Pokud dobrovolník projde nějakým přípravným kurzem a ukáže se jako kvalitní a kvalifikovaný uchazeč, pak by asi víra neměla být podmínkou (a pokud vím, např. u saleziánských dobrovolníků v ČR je to právě takto).
- Na str. 97 je další zavádějící údaj vyplývající ze špatně sestaveného souboru respondentů – „až 75% respondentů ve věku do 30 let je ochotných působit v misiích“.
- Jak vychází všechny odpovědi velmi pozitivně, tak zcela jiný obrázek se ukáže, když se otázka týká informovanosti respondentů, nikoliv motivace. Viz str. 98 – 86% respondentů nebylo schopno uvést ani jednu prioritní zemi slovenské rozvojové spolupráce.
- V diplomové práci mohla být zařazena ještě samostatná kapitola „Diskuse“, kde by autor mohl podrobněji získané výsledky interpretovat. Nebo mohl o toto být alespoň rozšířen Závěr.

Nijak nezpochybněji, že autor věnoval tomuto tématu hodně úsilí a času a z předložené práce je zřejmé, že je to oblast, která jej velmi zajímá a které se věnuje. Jde také o téma zatím dle mého názoru téměř nezmapované. Problém je ve špatně zvoleném výběru respondentů, případně do jisté míry i v sestavení dotazníku. Chyba autora je, že toto nekonzultoval se sociologem nebo s někým, kdo má s dotazníkovými průzkumy zkušenosti. A při vší úctě – je to trochu i chyba vedoucího práce, který toto přehlédl.

Diplomovou práci Jakuba Ambrose doporučuji k obhajobě a před obhajobou navrhuji klasifikační stupeň „D“.

V Olomouci, 8. května 2013

doc. RNDr. Pavel Nováček, CSc.